

Lovforslag nr. L 48. Fremsat den 9. november 1994 af erhvervsministeren (Mimi Jakobsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om ind- og udførsel af varer

§ 1.

I lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om ind- og udførsel af varer, jf. lovbekendtgørelse nr. 267 af 11. april 1988 foretages følgende ændringer:

1. Lovens titel affattes således:

»Lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande.«.

2. § 1, stk. 1, affattes således:

»§ 1. Erhvervsministeren kan fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger efter artikel 113 om ind- og udførsel, Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs beslutninger om ind- og udførsel af kul og stål og Rådets foranstaltninger efter artikel 228 A og 73 G, der tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser med et eller flere tredjelande.«.

3. § 1, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Den, der foretager handlinger i strid med bestemmelser, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af de retsakter, der er nævnt i § 1, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.«.

4. I § 2, indsættes efter stk. 4, som nyt stykke:

»Stk. 5. Vedrører det strafbare forhold i stk. 1-4 en overtrædelse af regler om kontrol med udførsel af varer, teknologier og know-how, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, kan straffen stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år.«.

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

5. I § 2, stk. 6, der bliver stk. 7, ændres »stk. 1-5« til: »stk. 1-6«

6. I loven ændres: »Industri- og Handelsstyrelsen« til »Erhvervsfremme Styrelsen«.

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. januar 1995.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Oversigt

1. Ifølge artikel 5 i Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (TEF) træffer medlemsstaterne alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, som følger af traktaten eller af retsakter foretaget af Fællesskabets institutioner.

Retsreglerne, der anvendes til gennemførelse af TEF's fælles handelspolitik (art. 110-115) udformes som forordninger i henhold til artikel 113 (i Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSFT): beslutninger). Det indebærer, at retsreglerne er umiddelbart anvendelige i medlemsstaterne. Da forordningerne imidlertid ikke indeholder straffebestemmelser, må disse fastsættes nationalt for at sikre efterlevelsen og dermed opfyldelsen af bestemmelserne.

2. Det centrale i ændringsforslagene er nationale tilpasninger til de ændringer i TEF, som er gennemført ved Traktaten om den Europæiske Union (TEU) (Maastricht, februar 1992). Ændringsforslagene skal som nævnt sikre, at lovgivningen fortsat er egnet til at sikre, at Danmark opfylder de traktatmæssige forpligtelser på en hensigtsmæssig måde. Baggrunden herfor er, at gennemførelsen i Fællesskabet af sanktionspolitiske foranstaltninger, først og fremmest baseret på De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolutioner, nu sker på grundlag af afsnit V i TEU, der bl.a. indeholder bestemmelser om fælles aktioner inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP), jf. nedenfor.

Hertil kommer, at medlemsstaternes eksportkontrolpolitik for udførsel af produkter, der kan anvendes til såvel civile som militære formål fra den 1. januar 1995 vil blive tilnærmet i en forordning, hvis legale grundlag er traktatens artikel 113. Dette indebærer et behov for justering af strafferammen i opadgående retning, jf. nedenfor.

Tilpasning af hjemmelen for lovens anvendelse

3. Før TEU blev økonomiske sanktioner over for tredjelande baseret på retsakter med hjemmel i trak-

tatens artikel 113. Denne anvendelse af artikel 113 lå ikke inden for artiklens centrale anvendelsesområde.

De nye regler i afsnit V i TEU om FUSP fastlægger i artikel J.3 fremgangsmåder for vedtagelse af fælles aktion på områder henhørende under udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Målene for FUSP er opregnet i artikel J.1, stk. 1. I den aktuelle sammenhæng er følgende målformulering særligt relevant: »- bevarelse af freden og styrkelse af den internationale sikkerhed i overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers Pagt ...«.

Artikel J.3 udgør et grundlag for artikel 228 A, som fastlægger en kompetence for Rådet til inden for FUSP at træffe de nødvendige foranstaltninger for helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser med et eller flere tredjelande. Hertil kommer artikel 73 G, der vedrører haste-foranstaltninger med hensyn til kapitalbevægelser og betalinger.

TEU har nu anvist dette meget præcise, legale grundlag for økonomiske sanktioner over for tredjelande, og artikel 113 vil derfor i disse tilfælde ikke længere blive anført som legalt grundlag, når EU i forordningsform implementerer FN's sanktioner. Den eksisterende lovgivning hjemler imidlertid ikke de nødvendige sanktionsmuligheder for overtrædelse af forordninger efter artikel 228 A og 73 G. Uden ændringen er der en risiko for, at domstolene vil statuere frifindelse i en straffesag om overtrædelse af embargobestemmelser, fordi EU-retsakten ikke henviser til det legale grundlag, artikel 113, som i den gældende lov er en betingelse for ikendelse af straf for en overtrædelse.

Tilpasning af sanktioner for overtrædelse af regler om eksportkontrol

4. Medlemsstaternes eksportkontrolpolitik for udførsel af produkter, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, vil fra den 1. januar 1995 blive tilnærmet i henhold til en forordning, hvis legale grundlag er traktatens artikel 113 og hvis bilag (produktlister mv.) er baseret på artikel J.3 om fælles aktioner. Det drejer sig om produkter, der er fremstillet og markedsført til civilt industrielt brug, men som

også vil kunne finde anvendelse inden for den militære sektor. Forordningen er det første trin hen imod en licensfri zone i EU for disse særlige produkter, som hidtil har været under national kompetence.

Det område, der fremtidigt bliver reguleret på fællesskabsniveau, er det område, som i dag og frem til udgangen af december 1994 reguleres af Udførselsbekendtgørelsen (Industriministeriets bekendtgørelse af 12. november 1993 om udførsel af visse varer). Bekendtgørelsen er retsgrundlaget for Danmarks eksportkontrol. Et centralt element i Udførselsbekendtgørelsen er listen over produkter, som er underlagt eksportkontrol og som derfor kun må eksporteres, når Erhvervsministeriet har udstedt udførselstilladelse. Indholdet af listen repræsenterer de forpligtelser til at gennemføre eksportkontrol, som Danmark har indgået inden for rammerne af det internationale samarbejde om eksportkontrol. Et andet centralt element i den gældende Udførselsbekendtgørelse er sanktionsbestemmelserne, der giver mulighed for anvendelse af »bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år«.

Listen omfattede oprindeligt kun produkter, som var under embargo på grund af det tidligere samarbejde i COCOM, som under Den Kolde Krig skulle besværliggøre Østblokkens erhvervelse af højteknologiske og strategiske produkter.

I dag er listen sammensat af produkter fra fire internationale, vestligt orienterede regimer, som Danmark er medlem af. Medlemmerne har ud fra fælles sikkerhedspolitiske interesser påtaget sig gensidige forpligtelser til hver for sig at gennemføre national eksportkontrol. Kontrollen retter sig nu i højere grad mod eksporten til områder, der vil kunne udgøre en international, sikkerhedspolitisk risiko samt lande, der forsker og udvikler produkter inden for kernevåben og kemiske/biologiske våben.

De kontrolregimer, Danmark deltager i, er følgende:

COCOMS's efterfølger (under etablering)
Missile Technology Control Regime (MTCR)
Nuclear Non Proliferation Treaty (NPT)
Australia Group (AG).

Når EU-forordningen træder i kraft 1. januar 1995 skal Udførselsbekendtgørelsen i sin nuværende form ophæves og det centrale retsgrundlag for eksportkontrollen bliver forordningen baseret på artikel 113. Der kan dog eventuelt være et behov for at opretholde visse dele af bestemmelserne, som i bekendtgørelsen vedrører våben. I henhold til forordningen træffer hver medlemsstat »passende foranstaltninger til at sikre fuldstændig anvendelse af alle denne forordnings bestemmelser og fastsætter navnlig, hvilke sanktioner, der skal benyttes i tilfælde af

overtrædelse af forordningen og af de bestemmelser, der vedtages i medfør deraf; sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning.«

Sanktionsmuligheden i den gældende lov går ikke længere end til bøde. Da straffeværnet ikke bør svækkes ved overgangen fra Udførselsbekendtgørelsen til forordningen, foreslås sanktionsbestemmelser svarende til de hidtil nationalt gældende, dvs. med mulighed for anvendelse af frihedsstraf for overtrædelse af udførselsbestemmelser. På baggrund af en undersøgelse fra 1992 af medlemsstaternes straffesystemer vil det danske sanktionsniveau fortsat befinde sig på et relativt beskedent niveau.

Høringer

5. Lovforslaget har været forelagt til udtalelse hos Dansk Industri, Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Rigspolitichefen, Forsvarsministeriet, Skatteministeriet, Told- og Skattestyrelsen og Erhvervsfremme Styrelsen.

Økonomiske konsekvenser

6. Lovforslaget indebærer ikke direkte økonomiske konsekvenser for statskassen eller for erhvervslivet.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

I lovens titel fjernes »ind og udførsel af varer« og i stedet indsættes »økonomiske forbindelser til tredjelande«. Grunden hertil er især et ønske om at præcisere, at lovens anvendelsesområde rækker ud over hvad der i traditionel forstand omfattes af varehandel. Uden denne præcision vil loven miste sin værdi som et smidigt og pragmatisk redskab til national gennemførelse af internationale beslutninger. Den oprindelige lov er 10 år gammel og de internationale transaktioner omfatter i stadigt stigende omfang også tjenesteydelser, immaterielle rettigheder og andre ikke-håndgribelige produkter, som fx teknologier, knowhow, software og data, der ikke har karakter af »varer« i snæver forstand.

Til nr. 2

Som følge af, at TEU har medført, at »Det Europæiske Økonomiske Fællesskab« har ændret navn til »Det Europæiske Fællesskab« ændres teksten tilsvarende.

Som nævnt ovenfor er der en stigende tendens til, at økonomiske forbindelser med tredjelande omfat-

ter produkter, som ikke falder ind under traditionel varehandel. I forbindelse med den snarlige anvendelse i Danmark af forordningen om eksportkontrol vil den fælles kontrolliste således også komme til at omfatte produkter, som ikke er omfattet af traditionel varehandel.

Med indsættelsen af »Rådets foranstaltninger efter artikel 228 A og 73 G ...et eller flere tredjelande.« ønskes der skabt mulighed for, at EU's sanktionspolitiske foranstaltninger umiddelbart kobles til en hjemmel til anvendelse af danske sanktioner. I praksis har der været tale om EU's opfølgning af FN's Sikkerhedsråds resolutioner med umiddelbart bindende forordninger, som i fremtiden ikke længere vil blive baseret på artikel 113, men på artikel 228 A og 73 G, jf. ovenfor. Som det fx fremgår direkte af artikel 228 A og den foreslåede lovændring, kan der være tale om »at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser ...«. Også derved bevæger man sig uden for den traditionelle varehandel og ind på bl.a. området tjenesteydelser.

Til nr. 3

Den nye formulering afspejler lovens bredere anvendelsesområde, jf. ovenfor til nr. 1.

Til nr. 4

Det nye stk. 5 i lovens § 2 skal sikre, at strafferammen for overtrædelse af eksportkontrolbestemmelser fastholdes på det nuværende niveau, selv om selve

retsgrundlaget fra den 1. januar 1995 skal findes i en forordning og ikke i den danske Udførselsbekendtgørelse. Den gældende lov giver kun hjemmel for anvendelse af bøder. Denne sanktion er blevet anset for tilstrækkelig for lovens hidtidige, centrale anvendelsesområde: Overtrædelse af EU's bestemmelser om kvantitative begrænsninger hvor ind- eller udførsel af almindelige handelsvarer foretages uden fornøden tilladelse.

Den type overtrædelser, for hvilke muligheden for frihedsstraf indtil 2 år ønskes videreført og koblet til det nye retsgrundlag i EU, bedømmes som mere alvorlige, fordi det drejer sig om sensitive produkter, der vil kunne anvendes militært, og fordi reglernes formål er bevarelse af den internationale fred og sikkerhed. En adgang for de danske domstole til at anvende frihedsstraf har ikke mindst betydning for, at Danmark kan fremtræde som en troværdig samarbejdspartner i de internationale bestræbelser på bevarelse af fred og sikkerhed.

Hertil kommer hensynet til vores internationale samarbejdspartnere, og ønsket om, at Danmark fremtræder som troværdig i disse sammenhænge.

Til nr. 5

I juni 1993 ændredes »Industri- og Handelsstyrelsen« til »Erhvervsfremme Styrelsen«.

Til § 2

Af hensyn til Danmarks forpligtelser bør loven træde i kraft senest 1. januar 1995.

Bekendtgørelse af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om ind- og udførsel af varer

Hermed bekendtgøres lov nr. 109 af 28. marts 1984, som ændret ved lov nr. 844 af 23. december 1987.

§ 1. Industriministeren kan fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger efter artikel 113 om ind- og udførsel af varer og Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs beslutninger om ind- og udførsel af kul og stål.

Stk. 2. For varer, der henhører under landbrugsministeren og fiskeriministerne, udøves beføjelserne efter denne lov efter aftale med de pågældende ministre.

§ 2. Den, der til brug for afgørelser i henhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter borgerlig straffelovs §§ 160-63. Det samme gælder den, der handler i strid med vilkår, der er fastsat i en sådan afgørelse, eller som forsøger herpå.

Stk. 2. Den, der i øvrigt undlader at give oplysninger, der er afkrævet ham i forhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, straffes med bøde. Det samme gælder den, som afgiver urigtige eller vildledende oplysninger om sådanne forhold, medmindre højere straf er forskyldt efter borgerlig straffelovs §§ 160-63.

Stk. 3. Den, der udfører eller indfører varer i strid med et udførsels- eller indførselsforbud, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af de retsakter, der er nævnt i § 1, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne eller forsøg herpå.

Stk. 5. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Stk. 6. I sager efter stk. 1-5 kan retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 72 og 73 anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

§ 2 a. Henlægger industriministeren sine beføjelser efter loven til Industri- og Handelsstyrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 3. Loven træder i kraft den 1. april 1984.

§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

I lov nr. 855 af 23. december 1987 fastsættes i § 8, at de ændringer, som angår § 2 a er trådt i kraft den 1. januar 1988.

Industriministeriet, den 11. april 1988

Nils Wilhjelm

/ Hendrik Boesgaard

Udkast til den efterfølgende lovbekendtgørelse

Bilag 2

Erhvervsministeriets lovbekendtgørelse nr. af 1994

Bekendtgørelse af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande

Hermed bekendtgøres lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om ind- og udførsel af varer, jf. lov nr. 109 af 28. marts 1984 med de ændringer, der følger af lov nr. 855 af 23. december 1987 og lov nr. xx af ... 1994.

§ 1. Erhvervsministeren kan fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger efter artikel 113 om ind- og udførsel, Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs beslutninger om ind- og udførsel af kul og stål og Rådets foranstaltninger efter artikel 228 A og 73 G, der tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser med et eller flere tredjelande.

Stk. 2. For varer, der henhører under landbrugs- og fiskeriministerens, udøves beføjelserne efter denne lov efter aftale med den pågældende minister.

§ 2. Den, der til brug for afgørelser i henhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter borgerlig straffelovs §§ 160-63. Det samme gælder den, der handler i strid med vilkår, der er fastsat i en sådan afgørelse, eller som forsøger herpå.

Stk. 2. Den, der i øvrigt undlader at give oplysninger, der er afkrævet ham i forhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, straffes

med bøde. Det samme gælder den, som afgiver urigtige eller vildledende oplysninger om sådanne forhold, medmindre højere straf er forskyldt efter borgerlig straffelovs §§ 160-63.

Stk. 3. Den, der foretager handlinger i strid med bestemmelser, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af de retsakter, der er nævnt i § 1, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne eller forsøg herpå.

Stk. 5. Vedrører det strafbare forhold i stk. 1-4 en overtrædelse af regler om kontrol med udførsel af varer, teknologier og know-how, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, kan straffen stige til hæfte eller fængsel i indtil 2 år.

Stk. 6. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Stk. 7. I sager efter stk. 1-6 kan retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 72 og 73 anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

§ 2 a. Henlægger erhvervsministeren sine

beføjelser efter loven til Erhvervsfremme Styrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgang, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 3. Loven træder i kraft den 1. januar 1995.

§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

I lov nr. 855 af 23. december 1987 fastsættes i § 8, at de ændringer, som angår § 2 a, er trådt i kraft den 1. januar 1988.

I lov nr. .. af ... 1994 fastsættes i § 2, at de ændringer, som angår § 1 stk. 1 og § 2, træder i kraft den 1. januar 1995.

Erhvervsministeriet, den

1994